

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Naše zakonodajno delo.

Ostra strankarska borba je neizogibno povzročila, da izgubljajo pri odločanju zakonskih načrtov argumenti vedno bolj na svoji veljavi in da je merodajno edino število vladnih poslancev. Če ima vlada le en glas večine, je sprejem njenega zakonskega načrta zasiguran, v nasprotnem slučaju pa je tudi njen najboljši predlog padel.

Da je v tem udarec parlamentarizmu, ni treba še posebno poudarjati in zato vidimo, da se v vseh parlamentih skuša vsaj ohraniti fikcija, da ne odloča samo število vladnih poslancev, temveč tudi argumenti, s katerimi utemeljujejo svoje sklepe. Zato skušajo vse stranke vsaj v svojih vrstah strogo varovati parlamentarno načelo in sklepi vlade temelje redno na zaključkih plenuma kluba vladnih poslancev.

Pri nas pa v zadnjem času opazujemo, da se niti ta fikcija parlamentarizma ne varuje več. Ko je bila debata v verifikacijskem odboru glede razveljave mandata HRSS, ni sklepal o stališču, ki ga ima zavzeti večina verifikacijskega odbora, radikalni klub, temveč vlada. Seja radikalnega kluba je bila čisto gola formalnost. Sklep vlade se je klubu sporočil kot nepremisljiv sklep in klub se je moral po njem ravnati. Odločitev o nad vse važnem državnem vprašanju je bila tako prepuščena dvanajstici ljudi, oziroma še točneje rečeno, enemu samemu.

Pa razveljava mandata je bilo končno le politično vprašanje in tu je vsaj deloma razumljivo tako postopanje. Čisto druga pa je stvar glede dvanajstin. Proračun je najvišja pravica parlamenta. Zato je treba pri vsaki proračunski debati zlasti varovati parlamentarno stališče. Opoziciji je treba dati priliko, da iznese svoje argumente in v parlamentu je treba v debati davkoplačevalcem dokazati, da so novi davki v resnici ne-odložljivi.

Pri nas se je to pravilo prezrlo in dvanajstine so bile v finančnem odboru kar na hitro odglasovane. In vendar prinašajo te dvanajstine ogromna nova bremena ljudstvu in ta bremena ne bodo plačevali le pristaši vladnih strank, temveč v precej večji meri pristaši opozicije, ker je opozicija prejela 350.000 glasov več ko vlada.

Tako določajo dvanajstine, da se invadacijski davek podvoji. Vpelje se nov davek, po katerem bodo morali vsi ročni delavci plačati dva odstotka od svoje plače davka. Ker jamčijo za ta davek podjetja, potem sledi iz tega, da bo ta davek plačala industrija, ki itak komaj znaga davke. Vladi se dalje priznava pravica, da uveljavi v celoti ali le deloma nov carinski zakon. In cela vrsta drugih važnih novosti se odreja v dvanajstinah, skupščina pa mora zakon rešiti v dveh dneh, ali pa uradniki ne dobe prvega aprila plače.

Tako zakonodajno delo ne more biti dobro. Skupščina je postavljena pred alternatavo, da se odreče debati, ali pa je prvega aprila upravni kaos. Tak pritisk na skupščino pa je napačen in nepotreben.

Skupščina je bila izvoljena 8. februarja in brez vsega bi se mogla sestati še pred koncem februarja in ne šele sredi marca. Tedaj je bil po nepotrebnem izgubljen čas in tako je danes postavljena

Finančni odbor sprejel dvanajstine.

Beograd, 31. marca. Seja finančnega odbora se je nadaljevala ob 15. Razpravljalo se je o drugem delu dvanajstin. Prvi je govoril Pušenjak (SLS), ki je kritiziral odredbe tega oddelka in v prvi vrsti naglašal potratnost, da se je sprejelo 150 novih policijskih uradnikov v državno službo, ko jih je sedaj že itak preveč. Ugovarja prometnemu ministru, ki zahteva novih kreditov za transport novih prog, medtem, ko je bil predlog opozicije za zgradbo proge Rogaska Slatina—Krapina odbit. Ugotavlja, da je finančni minister zahteval 53 milijonov dinarjev za upravo posestva Belje, medtem, ko je znano, da znašajo dohodki tega posestva letno 30 milijonov dinarjev. Pravi, da je bilo to slabo gospodarstvo. Strinja se s kritiko dr. Spaha, katero je slednji iznesel v pogledu uprave monopolov, in zahteva kredit 1.200.000 dinarjev za nabavo in izdelovanje avtomobilov. Zahteva, da se železničarjem izplača kilometrina, katere zagrebška direkcija že dalj časa ne izplačuje.

Za njim je govoril Salih Baljić (mus.). Kritizira kredite notranjega ministrstva, ki se nanašajo na pokritje stroškov za volilno agitacijo. Zlasti pa kritizira dispozijski fond notranjega in zunanega ministrstva. Vlada zelo slabo skrbi za prehrano vojske in sumi o pravilnem upravljanju kreditov za invalide. Govori o agrarni reformi v Bosni.

Zemljoradnik Vujić se omejuje v svojem govoru predvsem na poljedelsko in na ministrstvo šum in rud. Govori o potih in mostovih. Demokrat dr. Slavko Šečerov kritizira nekatere postavke, ki se nanašajo na tvornico sladkorja in o naknadnih kreditih, o katerih pravi, da naknadni krediti predstavljajo volilne kredite. Naglašja, da teh kreditov finan-

ni minister ni predvidel v lanskem budžetu.

Za njim je govoril radičevac Neudorfer o zgradbi proge Zagreb—Zaprešić. Na njegova izvajanja mu odgovarja prometni minister dr. Stanić, ki omenja tudi zgradbo ostalih prog v Srbiji, Hrvatski in Črni gori ter o zgradbi pristanišča Kotar in Sušak. Spaho kritizuje proračun prometnega ministrstva in pravi, da prometno ministrstvo zanemara prečanske kraje. Obsoja prekomerne izdatke za žandarmerijo, medtem ko se ostale nameštenci (učitelji, profesorji) zaposljuje. Nato mu odgovarja finančni minister in predsednik daje po njegovih izjavah kratek odgovor.

Po odmoru sprejme finančni minister predlog opozicije, da se zasilna poravnava, donešena z 21. aprilom 1916 in uzakonjena za vsa država s finančnim zakonom 1921. l., ukine za celo državo. Sporazumno pa se določi, da se vse zasilne poravnave, prijavljene do konca meseca aprila, izvedejo po dosedanjih zakonih. Prav tako svetuje, da se v določbo o dvanajstinah unese odredba o rešitvi ministrskega sveta glede podaljšanja veljavnosti stanovanjskega zakona do 15. maja t. l. Sedanji minister socialne politike mora prinesiti nov zakonski predlog.

Nato so govorili še dr. Kumanudi, dr. Bazala in dr. Krajac. Na koncu so bile z 19 : 12 glasovi izglasane dvanajstine in je bilo takoj izdelano poročilo za narodno skupščino. Nacionalni blok je zahteval edinstveno mišljenje v tem pogledu, pa je vsaka opozicijska stranka izdelala svoje odvojeno mišljenje iz taktičnih razlogov, da bi tako postavila čim več govornikov.

Seja skupščine.

Beograd, 31. marca. Radi zakasnitve seje finančnega odbora se je pričela seja skupščine šele po 21. uri. Po formalnostih je bila prečitana interpelacija poslanca Vujića (zemlj.) o zadevi zemljoradniškega poslanca Kokanovića, ki se še vedno nahaja v zaporu, dasi je njegov mandat že potrjen. Na interpelacijo odgovarja Lukinić, ki pa je bil ob nastopu sprejet z raznimi vzkliki, kakor: »Dole Thurn-Taxis, pa četudi je to ministar pravde! Brez imunitete ni parlamenta! To je minister Thurn-Taxis!« itd. Lukinić je nato, ko je prišel do besede, izjavil, da se nahaja zadeva Kokanovića pred sodiščem.

Potem so se vršile volitve imunitetnega, administrativnega odbora in odbora za prošnje in pritožbe. Skrutinij je trajal do polnoči, ko je predsednik Marko Trifković razglasil izid volitev administrativnega odbora. Glasovalo je 259 poslancev in sicer: za nacionalni blok 157, za opozicijo izven bloka 10, demokrati 33, hrv. selj. klub 25, jugoslovanski

klub 21, muslimani 13. S strani nacionalnega bloka je bilo izvoljenih 13 poslancev, od opozicije pa 8. Nato je bil izvoljen tudi imunitetni odbor in odbor za prošnje in pritožbe, dalje odbor, ki bo preiskoval zveze poslancev HRSS Karla Kovačiča in tovarišev z vodstvom komunistične stranke odnosno s seljaško internacionalo. V ta anketni odbor so bili izvoljeni s strani vlade: dr. Subotić, Laza Marković, Kojić, Budisavljević, Milovanović, Simonović in Radivojević; od opozicije pa so bili izvoljeni: dr. Angjelinović, dr. Superina, Behmen in Perić. Predsednik Trifković je nato pozval vse odbore na sestanek danes ob 9. dop. radi konstituiranja. Seja je bila zaključena po polnoči. Prihodnja seja se vrši danes ob 9. dop. z dnevnim redom: Razprava o poročilu finančnega odbora.

Beograd, 31. marca. Kakor doznajajo iz dobro obveščenih krogov, bodo takoj po sprejemu proračunskih dvanajstin seje narodne skupščine odložene do 28. aprila. V tem času naj bi se izvršila rekonstrukcija vlade.

vsi žurnalisti sveta prepričani, da je tak monstrum, ki je absolutno nesprejemljiv.

Način, kakor se vrši zakonodajno delo, je odločilen za kvaliteto zakonov, ta pa je merodajna za zmožnost vlade. Odglasovanje dvanajstin daje slabo izpričevalo vladi in samo obžalujemo, da bodo to davkoplačevalci potrdili.

Radičevci glasujejo z radikali.

Beograd, 31. marca. Včeraj ob 16.30 se je sestel k seji zakonodavni odbor radi konstituiranja. Janjić predlaga v imenu radikalov za predsednika Ljubo Jovanovića, za podpredsednika Jura Demetrovića in dr. Subotića in za tajnika Pero Jovanovića in dr. Brankovića. Dr. Angjelinović pa je v imenu bloka narodnega sporazuma predlagal za predsednika dr. Hohnjeca. Nato pa vane Zanić (radičevac) in predlaga, da bi z ozirom na to, ker so bili Hrvati dosedaj vedno zastopani, člani hrv. seljaškega kluba glasovali za listo nacionalnega bloka, ako vladna večina sprejme ta predlog in postavi za drugega podpredsednika dr. Polića. Predlog Zanića je vzbudil veliko senzacijo med prisotnimi poslanci, ki kaj takega niso pričakovali. Seja je bila nato prekinjena. Pašić, Jovanović in Marko Trifković so imeli v ministrski sobi konferenco in so po daljši debati predlog Zanića sprejeli.

Ko se je seja zopet pričela, je Subotić izjavil, da ne reflektira na mesto II. podpredsednika, in vladna večina je pristala na to kombinacijo. Lista L. Jovanović, Demetrović, Polić, Pera Jovanović in Gligorija Božović je bila stavljena na glasovanje. Za listo so glasovali radičevci, radikali in samostojni demokrati. Ostala opozicija pa je glasovala proti. Ta okolnost je izzvala v vrstah opozicije silno razburjenje in so se posamezne stranke bloka umaknile v svoje klube, da razmišljajo o najnovijem problemu. Politični krogi, so z ozirom na ta nastop radičevcev delali najrazličnejše kombinacije. Pol ure nato pa je podal dr. Polić ostavko na podpredsedniško mesto, ker so šefi opozicije sklenili, kakor doznajamo, da bo v nasprotnem slučaju hrv. seljaški klub izključen iz bloka nar. sporazuma in seljaške demokracije. S tem je bila zadeva končana.

BREZUSPEŠNE NEMŠKE VOLITVE.

Berlin, 30. marca. Udeležba pri volitvah je zelo nazadovala, zlasti na deželi, kjer je mestoma prišlo na volišče komaj polovico volilcev. Desničarji in socialni demokrati so ohranili svoje pozicije in relativno (z ozirom na manjšo udeležbo celo napredovali. Druge stranke so nazadovale, najbolj porazno skrajni nemški šovinisti pod vodstvom Ludendorffa, ki ni prejel niti 300.000 glasov. Rezultat volitev je sledeč:

Jarres (skup. kand. desnice)	10.387.523
Braum (soc. demokrat)	7.785.678
Marx (centrum)	3.883.676
Thälmann (komunist)	1.869.538
Hellpach (demokrat)	1.565.130
Held (bavar. ljud. str.)	1.002.278
Ludendorff	281.471

V vsem je glasovalo 26.812.537 volilcev in se je volitev udeležilo samo 68.75 odstotkov.

Nazadovanje demokratov je splošno presenetilo. Razlaga pa se s tem, da je velik del demokratov vsled brezizglednosti Hellpachove kandidature že pri prvem glasovanju volil soc. Brauna ali cent. Marxa.

Ker ni dobil noben kandidat potrebne absolutne večine, se ponove volitve dne 26. aprila in bo tedaj izvoljen oni kandidat, ki dobi največ glasov. Skoraj gotovo je, da postavijo tedaj stranke weimarske koalicije skupnega kandidata.

DR. MAČEK IN TOVARIŠI BODO IZPUŠČENI.

Zagreb, 31. marca. Po izjavah, katere so dali člani HRSS v skupščini in zlasti po izjavi Pavla Radića, bi imeli v teh dneh biti izpuščeni na svobodo dr. Maček in tovariši in bi se mogli svobodno braniti. Dr. Stjepan Radić pa ostane še nadalje v zaporu, ker ni vložil rekurza. Čim bo preiskovalni sodnik končal svoje delo, se bo odločilo, ali bo St. Radić do glavne razprave izpuščen na svobodo, ali pa bo ostal še nadalje v zaporu.

Roke proč.

Zadeli smo v sršenovo gnezdo, ko smo opozorili slovensko pošteno javnost na prikrite načrte mladinskih spekulativov, ki hočejo izgrabežljivosti in pohlepa po nečednih dobičkih pripomoči inozemskemu kapitalu, da bi pogoltnil najstarejši in največji slovenski bančni zavod: Ljubljansko kreditno banko. Pod pretvezo lojalnega sodelovanja so se izrabljajoč nobleso in koncilijantnost miroljubnega vodstva in uprave te banke vrinili v zavod, sedaj pa, ko so po preteku poldrugega leta smatrali trenutek za dozorel, so prišli z novim trikom, ki naj bi jim pridobil cel zavod, če se jim nečedna nakana posreči. Ne samo v Sloveniji, v celi Jugoslaviji že poznajo naše mladine, saj so Jadranska banka v Ljubljani in Trstu ter Slavenska banka v Zagrebu žalostne priče njihovega »solidnega« delovanja. Ko je Landerbanka videla, kam pelje mladinsko gospodarstvo pri Slavenski banki, odločila se je za pridobitev večine te banke, da zamore držati na vajetih nebrzdane mladinske spekulacije. Vendar pa jih za enkrat ni še odslovila od sebe, ker jih pri trenutni vladni konstelaciji še lahko porablja kot svoje oprede.

Javna tajnost je, da so mladini prodali Trboveljski družbi svoje pakete delnic ter vtaknili pri tej »finančni transakciji« v žep

lepe milijončke. Sedaj pa sugerirajo slovenski javnosti, kakšega izrednega pomena je bila ta finančna transakcija, da je Trboveljska družba kupila od Landerbanke večino delnic pri Slavenski banki in kak gospodarski raj se obeta Slovincem iz te kupčije. Ta gospoda je v svoji predrznosti res tako nedosegljiva, da se polagoma najbolj zaslepljenim ljudem odpirajo oči, da izprevidujejo nakane mladinov v zvezi z inozemskim kapitalom, ki naj za vedno zaslužni Ljubljansko kreditno banko.

Vprašamo sedaj: Čemu naj se zgodi to, kakšno korist naj ima slovensko gospodarstvo od tega? Ali nismo res hlapčevske nature, če ne izprevidimo te grde namere in ne preprečimo narodne sramote, ki bi je ne mogli popraviti mnogi poznejši rodovi. Kar so ustvarili tekom četrstoletnja previdni in pošteni slovenski možje s svojim delom, to naj sedaj pade v grabežljive roke mladinskih spekulativov kot plen za njihovo šestletno »koristno« delo v Sloveniji in Jugoslaviji. Kličemo tem spekulativom: Roke proč od Ljubljanske kreditne banke! Ne omadežujte s svojimi prsti gospodarske pridobitve slovenskega naroda, na kateri nimate niti najmanjše zasluge!

Kreditni poštnih hranilnic.

Pod tem naslovom prinaša »Jugoslavanski Lloyd« daljši članek, v katerem kritično razpravlja o politiki, ki je posledica centralizacije naših poštnih hranilnic, ter o novem načinu disponiranja proste gotovine. Ker se s tem načena gospodarski problem, ki je za bodoče razširjenje in pozitiven razvoj našega gospodarskega življenja eminentne važnosti, prinašamo v izveščku izvajanja »Jugoslavanskega Lloyd«.

Koncem leta 1922 je bila ustanovljena v Beogradu direkcija poštnih hranilnic z nalogom, da nadzira še obstoječe čekovne zavode v Sarajevu, Zagrebu in Ljubljani ter z namenom, da se ustanovi tudi v Beogradu pošta hranilnica. Že leto kasneje je prišla v Beogradu poslovati centralna pošta hranilnica za čekovne zavode, kateri so bili po zakonu o poštne čekovnem in hranilničnem prometu potrjeni vsi ostali poštni čekovni in hranilnični zavodi naše države.

Do te dobe so uživali vsi poštni čekovni uradi obširno avtonomijo, in to tudi v vprašanju plasiranja svojih pribitkov gotovine iz vlog, ki so jim preostajale v njihovem delovnem področju. Pri ljubljanskem čekovnem zavodu se je ustanovil poseben nadzorni odbor, ki je dajal v glavnih vprašanjih svoje direktive ter avtonomno odločeval, komu in na kakšen način se imajo dodeljevati krediti. V Zagrebu in Sarajevu pa takih nadzornih odborov ni bilo, ker se zato ni pobrigalo niti ministrstvo, niti sama pošta hranilnica. Kljub temu pa se je videlo, da se je čekovni promet, posebno v Zagrebu, nad vse lepo razvil, ter se glede vprašanja o disponiranju preštevilne gotovine niso slišale nikake pritožbe od bank, odnosno od naše javnosti. Važnejše pa je dejstvo, da se ni »ponesrečilo« niti eden od kreditov, ki so bili dodeljeni našemu privatnemu gospodarstvu. To je povsem razumljivo, kajti ravnatelji so sami nosili polno odgovornost za svoje kreditne dispozicije, xer zato tudi zelo natančno pazili, komu in kako da so dovoljevali kredite iz javnega denarja.

Šele v letu 1923, ko je s poslovanjem beograjskega centralnega zavoda bila omejena samostojnost posameznih poštnih hranilnic, in ko je beograjski nadzorni odbor sam začel kontrolirati poštne zavode, so se pričele razne afele in takrat so bili dovoljeni krediti nekaterim denarnim zavodom, ki so potem prav slabo končali. Kontrola beograjskega centralnega odbora je po »Jugoslavanskem Lloyd« obstojala v glavnem samo v dajanju direktiv glede razdelitve kreditov ter iz sukcesivnega povlačenjavanja razpoložljivih gotovine iz čekovnih zavodov in poštnih hranilnic v Beogradu. Tako imamo danes kakih 15 milijonov dinarjev, o katerih je še veliko vprašanje, če jih bodo mogle rešiti naše poštne hranilnice, ker so bile te vsote stavljene na razpolago zavodom, ki so že, ali pa še bodo propadli... Z mirno vestjo se lahko trdi, da se to ne bi dogodilo, ako bi posamezni poštni zavodi obdržali svojo nekdanjo samostojnost. Poštni čekovni zavodi bi morali imeti svoje lastne nadzorne odbore, ki lahko na licu mesta vodijo kontrolo nad stanjem gospodarskih institucij in ki lahko najtočneje ugotovijo, kolike kredite se more dovoliti različnim denarnim zavodom.

Kljub temu, da se je v vseh listih, neglede na njih politično prepričanje, mnogo pisalo o teh vprašanjih, niso o tem hoteli merodajni krogi v Beogradu ničesar slišati ter so vztrajali na popolni izvedbi centralizacije, ki ni imela drugega namena kakor koncentraciji v Beogradu ves denar prečanskih krajev.

To je glavna naloga novega generalnega ravnatelja centralne poštne hranilnice v Beogradu, g. dr. Nedeljko. Po intervjuju v »Vremenu«, s katerim se je pred mesecem predstavil dr. Nedeljko kot novi ravnatelj, je razvidno, da dr. Nedeljko ni popolnoma nič poučen o tem, kar je do sedaj pri nas bilo uvedenega na polju čekovne službe. V tem času je »Vreme« mnogo pisalo o vprašanjih poštnih čekovne službe, ali tendenca teh člankov je bila, pripraviti javnost na udarec, katerega je hotela prizadeti pošta hra-

nilnica našemu »prečanskemu« gospodarstvu. V neštetihi člankih se je povdarjalo na dolgo in široko, da se z denarjem naših poštnih zavodov ne sme podpirati potom naših bank inozemske kapitaliste. Vsa ta pisanja pa so imela edino le namen, zagovarjati in prikriti škodo, ki so bile storjene našim denarnim zavodom v korist beograjskih bank. Pričelo se je odpovedovati večmilijonske kredite denarnemu zavodu, za katerega se ve, da ima samo 33 odstotkov inozemskega kapitala. Tako postopanje ni upravičeno niti po obstoječem zakonu, kajti člen 34. zakona o poštne in čekovnem prometu pravi: »Suvršne glavne se nalagajo proviziorno na tekočem računu pri dobro fundiranih denarnih zavodih, ki so protokolirani v naši kraljevinici, a člen 4. pravilnika o plodonosnem nalaganju prevelike gotovine poštnih zavodov pravi: da se pod denarnimi zavodi, združnimi ali nezdružnimi, razumejo oni zavodi odnosno društva, ki sprejemajo hranilne vloge in tekoče račune ter s temi vlogami, kakor tudi z lastno glavnicno izvršujejo bančne posle. Zakon in pravilnik tu ne delata nikake razlike med zavodi, ki so popolnoma v naši posesti in onimi zavodi, ki imajo tuj kapital.

Svoje postopanje zagovarja dr. Nedeljko viš s principom, da morajo poštne hranilnice varovati svojo likviditeto ter pomagati našim domačim podjetnikom, zastopajoč mnenje, da poštne hranilnice niso zato tu, da s svojimi krediti pomagajo bankam, ki med drugim delovanjem rešujejo tudi našo industrijo.

Res je, da morajo ravno ti državni denarni zavodi biti v največji meri likvidni, toda tega nazora so se gotovo tudi prej morali držati gospodje v centralnem nadzorstvenem svetu, ki so, kakor pišejo listi, dali svoje nasvete dr. Nedeljku. Ako bi se bili držali teh principov, ne bi pošta hranilnica imobilizirala v neko zgradbo v Beogradu (Moskvo) okoli 30 milijonov tujega, to je »prečanskega« denarja. Tudi je šel nadzorstveni svet predaleč v tolmačenju principa, da mora pošta hranilnica podpirati domače industrije, ko je hotela rešiti neko beograjsko banko, ter pri tem ni skrbela za to, da bi rešila 7 milijonov dinarjev, ki jih je dotična banka dolgovala poštni hranilnici.

Tako razumevanje gospodarskih principov je zelo čudno, toda še bolj nerazumljivo pa je mišljenje g. dr. Nedeljko, ki misli, da sme z odtujenjem kredita pretresti preko noči temelje nekega našega denarnega zavoda. In to edino radi dejstva, da ima tisti zavod nekaj tujega kapitala. Z odvzetjem vsot od preko 10 milijonov dinarjev enemu našemu zavodu, naj g. gen. direktor ne pozabi, da več škoduje našemu gospodarstvu nego onim tujcem, ki imajo v tem zavodu 33 odstotkov delnic. Ako je dr. Nedeljko mnenja, da se ne sme dovoliti tujcem, ki pri nas riskirajo svoje kapitalne, da pri tem kaj zaslužijo, potem se mora v prvi vrsti rešiti vprašanje, kako da se naj podpirajo naši denarni zavodi, ne da bi inozemci pri tem kaj zaslužili. Dokler to vprašanje ni rešeno, se pa ne sme škodovati zavodu in s tem našemu gospodarstvu, ter odpovedati kredite. Uspeh takega dejanja je le, da se s tem prisili denarni zavod, iskati si potrebne kredite v inozemstvu, kar ima za posledico, da se inozemski vpliv v našem gospodarstvu le še poveča. Voditi pa bi se morala ravno nasprotna finančna politika. Stremiti bi se moralo za tem, da se s pomočjo države in njenih denarnih zavodov podpira naša podjetja, v kolikor je to pravilno, ter se jim s tem omogoči emancipirati se od inozemskega vpliva.

Radovedni smo, kaj da bodo na to povsem upravičeno kritiko odgovorili prizadeti beograjski krogi. »Jugoslavanski Lloyd« name-rava nadaljevati svojo kritiko, kakor hitro se mu posreči zbrati nadaljnji številni dokazilni material o delovanju centralnega kreditnega odbora. Upamo, da se to kmalu dogodi, ter da bo ta protest imel željene uspehe.

—eg.

nost in varnost ter nima zato pravice na daljnj obstoj. Edini izhod iz situacije so za nas še vedno nove volitve, ki bi se morale izvršiti od vlade, ki bi jamčila, da ne bo uporabljal sredstev in metod sedanje vlade. Dotodaj pa ne moremo priznati sedanjega stanja in se ne moremo z njim sprijazniti. Izjave g. Ravla Radića so samo dokaz, da politika sporazuma triumfira in da je delo sporazuma, ki ga je prišel in vodil Ljuba Davidović, pozitivna akcija za ureditev razmer v državi. Vsem drugim smo mi nepomirljivi nasprotniki sedanjega stanja. Ne verujemo v sedanje stanje in zahtevamo, da se spremeni.

Dr. Drinković je dejal, da so radičevci z izjavo Radića storili to, kar je on storil že preje in za kar je bil od njim strastno napaden. Če bi podali radičevci svojo izjavo preje, bi prihranili hrivatost dosti trpljenja. Zato mu je preorientacija radičevcev v največje osebno zadoščenje. Za enkrat se ne bo v parlamentu ničesar spremenilo, toda bila bi velika napaka radičevcev, če bi mislili, da se morejo razmere v državi urediti brez sodelovanja Hrvatov v državnih poslih. — Vstop radičevcev v vladu postaja menda v resnici aktualen.

»Napaka je storjena.« »Politika« poroča, da je ugleden zagrebski radikal, ki dobro pozna razmere na Hrvaškem, dejal, da je storjena velika napaka, ker niso bili potrjeni vsi mandati HRSS. S tem so postali internirani radičevski voditelji hrvaški mučeniki in Radiću bo mogoče, da bo šel pri prihodnjih volitvah, če je v zaporu ali ne, po starem potu. Gotovo pa je, da mu bodo mase sledile, ker bo mogel Radić reči, da ni osebno podal nobene izjave. Po mnenju tega zagrebskega radikala bi bilo treba pripraviti Radića do tega, da bi osebno podal izjavo o preorientaciji njegove stranke.

»Morebiti tudi v vladu.« Zajedničarji so mnenja, da so imele izjave radičevcev samo ta namen, da sondirajo teren za nadaljnjo akcijo. Prepričani so, da se bo politična situacija razvijala v znamenju zblizanja med radičevci in radikali. Ni izključen niti vstop radičevcev v vladu. Verifikacija dela radičevskih mandatov je korak k temu zblizanju.

Bolgarska slika. Na begu po sofijskih ulicah so pričeli trije anarhisti streljati na policijo, ki jih je zasledovala. Po nesreči je zadela krogla oficirja Karečeva, ki je bil ubit. Policija je enega anarhista ubila, bolčim je oba ostala aretirala. Enemu se je posrečilo pobegniti s tem, ker je vrgel bombo, ki pa ni nikogar ranila.

Volitve v delavski odbor škodovih tovarn so se vršile v soboto. Pri volitvah so napredovali narodni socialisti od 1109 glasov na 1628 in napredovali so tudi socialni demokrati, ki so dobili 4992 glasov. Komunisti so padli od 2655 na 2292 glasov. Popoln poraz pa so doživeli narodni demokrati (češki mladini), klerikalei in druge organizacije, ki so prejeli skupno le 200 glasov in noben mandat.

Konferenca baltičkih držav. Sovjetski listi poročajo, da se je vršila te dni v Rigi tajna konferenca predstavnikov generalnega štaba latške, estonske in poljske vojske. Konference so se udeležili kot opazovatelji tudi zastopniki rumunske in finske vojske. Namen konference je bil sklenitev sporazuma, po katerem bi omenjene države skupno nastopile v slučaju ruskega napada na eno od dogovarjajočih se držav.

Povečanje bolgarske vojske. Medzavezniška kontrolna komisija je predložila poslaniški konferenci prošnjo bolgarske vlade za 4000 rekrutov. Kontrolna komisija priporoča sprejem prošnje v skladu boljševiške nevarnosti na Balkanu. Verjetno je, da bo poslaniška konferenca ugodila prošnji Bolgarske. Pot Cankova v Beograd menda le ni bila zamen.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:
Začetek ob 20. uri zvečer.
Torek, 31. marca: Zaprt.
Sreda, 1. aprila: Izgubljene duše. Red F. Četrtek, 2. aprila: Vdova Rošinka. Red D. Petek, 3. aprila: Zaprt (generalna vaja).
Sobota, 4. aprila: Lizistrata, premijera. Izven.

Opera:
Začetek ob 20. uri zvečer.
Torek, 31. marca: Don Pasquale. Red E. Sreda, 1. aprila: Don Juan. Red B. Četrtek, 2. aprila: Zaprt.
Petek, 3. aprila: Boheme. Red A. Sobota, 4. aprila: Mignon. Red C.

Sergij Tučič: »Golgota«. Drama v treh dejanjih.

Kot literarni protitež najboljših vrste dnevnim pasijonskim kino predstavam, so v novi simbolični obleki včeraj ponovno vpriporili Tučičevo »Golgota«, znano iz sezi-je 1921/22 v režiji g. Rogoza. Dekoracije je topot zasnoval g. ing. arh. Kregar. »Golgota« je globoka zgodba samostanskega brata, ki ga klic življenja izliva v svet in razočaranje. Je to učinkovita vpodobitev čistega krščanstva in vse odpuščajoče ljubezni, boreče se z dogmami in predsodki onih, ki so podedovali nasledstvo božje. Brat Demetriji zapusti po težkih notranjih bojih svojo celico, se vrne v svet in si ustvari dom. A žena ga izda, otrok mu umrje. Krist pa, katerega je zapustil ga ne zapusti. Ko odpadnika opehari življenje in prekolonejo s obzati, tedaj mu On, ki je večno usmiljen podeli usmiljenje. Igra je vse-skozi simbolična. Simbolizirano je življenje, simbol je zdravnik in Golgota — križ vsega Trpljenja. Naravno je stvar kar vabila po primernih izpremembah oderske opreme. Vpripornitve pred leti so počrtavale malenkostno

realistiko dejanja, a zmanjšale notranje vrednost dela, ki je jezikovno in idejno najresnejša umetnina. G. ing. Kregarja se je s priprostim sredstvi posrečilo ustvariti duševno razpoloženje gledalca. Operira največ z zastori, ki barveno označujejo posamezne faze duhovne drame. Mesto Sesta (kaj se sploh dela z njim?) je igral Krista g. Skrbinek z umerjeno in skoro preračunano noto. V živo je pogodil dobroto Učenika. Prior (g. Kralj) je ustvaril svečano — resno kreacijo, ki se je skladala glasovno in igralsko. Demetriji (g. Rogoz) je vedno napredujoč. Isto bi trdil o g. Rogozovi. Že v »Misli« je odkrila nove možnosti svojega dramskega talenta. Pelegrin, vratar (g. Plut), je med redkimi realnejšimi tipi drame prinesel diskretno podano svežost, menih, ki so tvorili zaokroženo skupino. Če izvajamo male pomanjkljivosti opreme in sploh skopo naznačeno inscenacijo, ki pač ni za vse — je predstava »Golgate« pridobila. Kdor bi o tem dvomil, naj si jo ogleda.

Ljubljanska opera. Don Pasquale. Po dolgem času zopet premijera. Ne preveč željno pričakovana, ker spada opera »Don Pasquale« med stara operna dela, katere pa velika gledališča vseeno rada uvrščajo v svoje repertoarje, saj dobrih komičnih oper itak ni mnogo. Tudi našo upravo je bržčas vodila misel, z »Don Pasqualom« nadomestiti opereto in nuditi publiki lahko, zabavno delo. Opera je stara nad 80 let. Nje komponist Gaetano Donizetti je posnemal Rossinija, očeta še danes uvaženega »Seviljskega brivca«, katerega je morda nekoliko dosegal v bogastvu in lahkem toku melodij, nikakor pa ne v izdelavi. Zato je Donizetti — izjemo delata njegovi operi »Hči regimenta« in »Lucia di Lamermoor«, kateri se tuintam v gledališčih srečamo — skoro pozabljen. Njegov »Don Pasquale« je tip stare italijanske komične opere z zelo naivnim dejanjem in lahko melodijozno glasbo. Uspeh doseže le z zares dobro zasledbo glavnih vlog in novejšo režijo. Predvsem mora teči dejanje gladko, brzo in mora biti v prvem dejanju pavza med izpremembo silno kratka, zadnje dejanje pa bi bilo nujno treba stisniti in izpremembo črtati. Na ta način bi postala opera užitnejša, zabavnejša. Obe pavzi, kateri ste bili na sobotni premijeri izredno dolgi, ste publiko umočili in zelo oslabili nje zanimanje, tembolj, ker je konec opere nenaden in medel. Gg. kapelnik Neffat, ki je naštudiral glasbeni del »Don Pasquala« in režiser Bučar, ki je opero režiral sta se vestno potrudila, da operi pomoreta do uspeha. Orkester, ki je pičlo zaseden je bil svoji nalogi popolnoma kos, zboru bo »Don Pasquale« za počitek po hujšem opravi v drugih operah. Uspeh te opere je pa odvisen največ od kreacije smešnega ljubljanskega starca Don Pasquala, katerega je izvršno igral in tudi vzorno pel g. Zupan, ter od vloge Norine, katero je zlasti v pevskem oziru pohvalno podala g. Lovšetova. Zal, da obe vloge nehoti spominjata na dr. Bartola in Rosino v »Seviljskem brivcu«. Ljubimca Ernesta je pel g. Banovec, ki nam je od dne do dne simpatičnejši. Njegov organ se zelo uspešno uveljavlja, pevec je uporaben v vseh vlogah, priden je in ambiciozen. Ko pridobi še nekoliko gibkosti in okretnosti v igri, ga bomo imeli še rajši. Pri tokli za poslušnost in tolikom študiju — saj je v tednu v tenorskih partijah največkrat na odru — ni čuda, če v zadnjem dejanju ni bil posebno siguren. — G. Subelj (zdravnik Malatesta) nas še nikoli ni tako zadovoljil kot topot. Bil je eleganten, živahen in glas mu je zvenel manj rezko kot ponavadi. Prejel je v priznanje venec. — Publiko je Don Pasquala sprejela prijazno, toda ne navdušeno. Prihajala je aplavze posebno g. Zupanu, g. Lovšetovi ter g. Banovcu.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA dne 30. marca 1925.

Vrednote: 7% investic. pos. iz leta 1921 bl. 62½; 2½% državna renta za vojno škodo den. 156½, bl. 156½; Celjska pos. d. d. den. 210, bl. 212; Ljubljanska kred. banka den. 235, bl. 252; Merkant. banka den. 110, blage 128; Prva hrv. šted. den. 828, bl. 840; Kreditni zavod za trg. in ind. den. 190, bl. 200; Strojne tovarne in livarne bl. 134; Trbovelj. prem. družba den. 410, bl. 425; Združene pap. Vevče den. 100, bl. 110; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom den. 50; »Stavba družba« d. d. den. 265, bl. 280.

Produktna borza. Les: Smrekove jelove deske, 20, 25, 30, 40 in 50 mm, monte, fco meja den. 575; hrastovi frizi 1a, od 25 do 60, od 5 do 9 cm, fco meja 1 vag. den. 1400, blage 1400; remeljni 60/60, 4 m dolž., 70/70, fco meja bl. 90/90, 100/100, 5—6 m dolžine, fco meja bl. 600; bukova drva, napolnuba, 1 m dolžine, cepanice, fco meja 10 vag., den. 25, bl. 25; bukovo oglje 1a, vilano, fco meja den. 118. Zito in poljski pridelki: Pšenica Hard Winter 2, fco Postojna tranz. 2 vag. den. 486, fco Ljubljana bl. 220; otrobi pšenični, drobni, ½ pap. ½ juta vreče, fco Ljubljana blage 205; korusa promptna, gar., fco Ljubljana bl. 215; korusa drobna, medjimurska, par. fco Ljubljana bl. 240; korusa okrogla, prompt., fco medjimurska postaja bl. 230; ajda siva, fco štajerska postaja bl. 287.50; fižol prepelčar 1a, fco Ljubljana 1 vag. den. 360, blage 300; fižol mandolon, fco Ljubljana den. 300; krompir rdečkast, fco štaj. postaja bl. 140; krompir beli, fco štaj. postaja bl. 135; krompir rumeni, fco štaj. postaja bl. 110.

BORZE:

Beograd, 30. marca. Curih 11.80; Praga 182.30; Pariz 320.50; New York 61.50; London 292.05; Milan 252.80; Dunaj 0.0857. Curih, 30. marca. Beograd 8.27; Pariz 27.28; London 24.76; New York 5.185; Milan 21.20; Praga 15.375; Dunaj 0.00731.

Politične vesti.

— Dragotin Pečič je podal v sporazumu z Davidovičem po govoru P. Radića sledečo

izjavo: Smo pred nadaljevanjem brezakoničnosti in nasilja, ki se je pričelo in vršilo pri volitvah. Vlada, ki je prišla iz teh volitev, izvršenih s silo, falzifikati in zlorabami, ne daje nobenega jamstva za splošno pravi-

Dnevne vesti.

— Na naslov mladinskih listov. Na sejah Centralne uprave Jugoslovenskega novinarskega združenja je bilo soglasno (torej tudi z glasovi urednikov vladnih listov) med drugim sklenjeno: da pozovejo sekcije vse svoje članke, da v časopisih kritikijsko vladni načrt tiskovnega zakona in sicer tako s strokovnega stališča kakor tudi s stališča svobode tiska, kot najvišje pridobitve naroda.

— Ker naši mladinski listi nikakor ne morejo nastopiti proti nezmišelnemu načrtu tiskovnega zakona, jih pozivljamo, da vsaj sedaj, ko poziva Centralna uprava, store svojo novinarsko dolžnost. Menda se bodo vendarle sramovali, da je »zakoten« listič svojo dolžnost storil, »veliki« mladinski listi pa ne.

— Ugotovitev. Konstatiramo, da določa § 17. gremialnih pravil, da se mora občni zbor vsiliti, če zahteva to četrtina članov. Občni zbor ljubljanskega gremija je zahtevala četrtina članov, oblast pa pravi, da ni za občni zbor nobene potrebe. Pričakujemo, da bo »Slovenski Narod« porabil tudi to načelo ugotovitev za slično svojo »originalno« ugotovitev ko včeraj. Daleč je padel »Slovenski Narod«, da si mora izposojevati argumente iz »zakotnega« lističa.

— Konstatiramo, da načelnik gremija trgovcev g. Stupica do danes še ni sklical izrednega občnega zbora, čeprav je to zahtevalo predpisano število članov ljubljanskega gremija. Pač pa se je skrila za obrtno oblast in s tem pogazil avtonomijo gremija. Trgovci, zapomnite si, kako štiti Vaš načelnik Vase v zakonu in pravih jamčene pravice!

— Invalidski davek se z dvanaestimi po večja za 100 odstotkov. Mladinski časopisje ne črne o tej stvari niti besedice. Trgovci in industrija, navdušite se zato za mladine, ker vaši žepi bodo manj navdušeni.

— Razpust zveze hrvatskih učiteljskih društev. Prosvetni minister Pribevič je razpustil Zvezo hrvatskih učiteljskih društev, ker »da razširja separatizem, vnaša razdor in plemensko mrznjo med istokrvne brate in ker širi ideje, nasprotne edinstvu in napredku države.« K temu je pripomnil, da je bil zakon, na katerega se sklicuje g. Pribevič, izglasovan proti komunistom in da je njegova uporaba proti Zvezi hrvatskih učiteljskih društev napaka.

— Iz državne službe. Za tajnika v notranjem ministrstvu je imenovan bivši vicekonzul v Celovcu Stanko Erhatič; za carinika pri glavni carinarnici v sivega posrednika pri glavni carinarnici v Ljubljani je imenovan Rajko Turk; iz Maliburga je premeščen v Dravograd carinik Ivan Ramor; za carinika pri glavni carinarnici na Raketu je imenovan odpušeni carinik Franjo Lah. — Od davčnega urada v Kobilju je premeščen k davčnemu uradu Radovljica pisar Janko Rožar. — Premeščena sta iz Ptuja k okrajni upravi finančne kontrole v Mariboru podinspektor Miroslav Ribarič in iz Logatec v Ptuju komisar finančne kontrole Josip Lužar.

— Predavanje o francoski grafiki XIX. stoletja. Prof. René Martel bo predaval danes ob 4. uri popoldne v Jakopičevem paviljonu o francoski grafiki XIX. stoletja v francoskem jeziku, nakar bo podal univerzitetni profesor dr. Izidor Cankar vsebino predavanja v slovenščini. Vabimo ljubitelje umetnosti, da se te prireditve udeležijo v obilnem številu, zlasti, ker je razstava danes pomnožena z dvajsetimi novimi umetninami.

— 75letnica prezidenta T. G. Masaryka proslavi ljubljanska filozofska fakulteta v nedeljo dne 5. aprila z javnim predavanjem prof. dr. Franca Vebra »O nekaterih temeljih Masarykove filozofije«. Predavanje se vrši v veliki dvorani univerze. Začetek ob 11. uri popoldne. Vstop prost.

— Bonus bivšim vojakom Z. D. A. V zmišlu obvestila zagrebškega ameriškega konzulata se imajo vsa vprašanja glede bonusa poslati na ameriškega vojnega atašea v Beogradu, Krunska ulica št. 64, kateri razpolaga s potrebnimi tiskovinami in kateri v tej zadevi daje informacije.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Tarzan in zamorček.

Pod visokim drevesom si je spletal Tarzan novo vrv. Prejšnja, katero mu je raztrgal leopard Sheeta, je ležala poleg njega.

Tarzan se je smehljaj, ko se je spominjal strašne leopardove jeze, s katero je vlekel za vrv ter vršil od sovraštva in besnosti. Sklenil je, da vplete v novo še eno vlakno. Močnejše vrvi pač še ni imel, kakršna bo ta. Opajala so ga čustva, kakor da bi Numa že poizkušal pretrgati vrv. Bil je nenačuden, dobro volje, kajti možgani in roke so bile pri delu. Prav tako zadovoljno se je pasla Keršakova čreda.

Nobena misel na bodočnost ni obteževala srca, le zdaj pa zdaj se je utrlil v možganih kak spomin iz prejšnjih dni. Ves smisel njihovega življenja je bil pač ta, da si napolnijo želodce ter se vležejo lepo spat. Mogoče so se celo bolj radovali življenja, kakor mi, ki se trapimo z različnimi vprašanji. Kaj daje človeku večjo zadovoljnost, kakor zavest, da smo izpolnili svoje poslanstvo.

Tarzan je delal, nedaleč od njega se je igral Teekin sinček Gazan. Niti Teeka, ne Taug nista več sumničila Tarzana, da bi mogel imeti zavratne misli napram Baluju. Za njegovo življenje se je boril, napram Baluju, da bi prav tako kot onadva. Tako je Tarzan prevzel službo pestunje, kar ga je zelo kratko-

— Kazdelitev mesta Ljubljane na dva ometalna okraja. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v likvidaciji v Ljubljani, je ukinilo razdelitev mesta Ljubljane na 10 dimnikarskih ometalnih okrajev ter z veljavnostjo izza 1. aprila 1925 do preklica razdelilo mesto samo na dva ometalna okraja. Meje okrajev in imena za vsak okraj upravičenim dimnikarskim mojstrov so razvidna iz razglasa, ki je nabit na magistratni deski.

— Češka Noblova nagrada. V Pragi je bila te dni ustanovljena neke vrste domača Noblova nagrada. Ob priliki 70letnice inženirja dr. Hanuša Kailika, ki ima velike zaslugе za dvig češke sladkorne industrije se je namreč osnoval fond v nominalni vrednosti 1.700.000 Kč, ki vrže vsako leto 90.000 Kč obresti. Te obresti so določene za nagrado onemu češkemu državljanu, ki ga proglasi posebna komisija za najzastojnejšega delavca na polju praktičnega inženirstva, tehnične podjetnosti, domače industrije, trgovine, poljedelstva ali pa gospodarske ter socialne politike. To je najvišja nagrada, ki jo more dobiti do sedaj poedina oseba na Češkoslovaškem.

— Orožniške pošiljke. Prometno ministrstvo je izdalo naredbo, glasom katere je smatrati odslej vse orožniške pošiljke po železnica kot vojne, ter se vsled tega računa vozarina po vojnem tarifu.

— Prodaja bankovcev na kile. Ministrstvo financ bo prodalo v kratkem stare avstro-ogrske novčanice, ki so bile svoječasno zamenjane za nove dinarske. Teh novčanic je na vagonih ter se bodo prodale kakor tovarni, da se napravi iz njih nov papir.

— Smrtna kazen v Nemčiji. Iz predavanja, ki ga je imel te dni najvišji nemški državni pravdnik Ebermayer, posnamemo, da naj, v nasprotju s sedanjim avstrijskim kazenskim zakonikom, ki je služil v ostalem glede reformacijskega dela nemški komisiji za zgled — ostane po načrtu novega nemškega kazenskega zakonika institucija smrtne kazni v veljavi.

— Letalska nezgoda v Novem Sadu. Te dni se je pripetila v Novem Sadu letalska nezgoda, ki po čudnem naključju ni zahtevala človeških žrtv. Dva vojaška aeroplana sta vežbala v višini 200 metrov. Nenadoma sta trčila ter padla na zemljo. Oba pilota sta priletela na kup slame, tako, da sta ugotovila po prestatnem strahu, da sta ostala popolnoma nepoškodovana.

— Osemdeset rudarjev ponesrečilo. V rudniku v Merlenbachu ob reki Mosel se je zgodila dne 26. t. m. velika nesreča. Ko se je peljalo 80 rudarjev iz navpičnega rova, se je odtrgala jeklena vrv dvigala za delavce in vseh 80 rudarjev je padlo nazaj, več kakor sto metrov globoko. Ne veruje se, da je ostal kdo izmed ponesrečenec živ. Ta nesreča je ena od največjih, kar se jih je pripetilo v rudnikih. Podrobnosti še niso znane.

— Tajinstveno grozodejstvo neznanke. Čuden slučaj se je pripetil te dni v Boschettu pri Trstu. Tri mlade devojke so se izprehajale po nekem drevoredu. V grmovju so zagledale mlado žensko, ki je dala približno poldrugo leto staremu otroku nekaj jesti. Nenadoma je vrgla ženska otroka na tla, ga udarila s peto na glavo in bežala. Ostrmele so devojke obstale za hip, nato pa so stekle k otroku, ki je ležal ves prestrašen nepremično na zemlji. Petnajstletna Vitaliana Canziani je otrčela ljubezljivo pobrala, ga skušala pomiriti ter ga nesla v spremstvu svojih dveh prijateljic na policijski komisariat. Tam so skušali izvedeti od otroka vsaj ime, toda revče ni moglo izpregovoriti nobene besede. Dali so mu jesti, nakar so ga nesli v bolnico. Poškodbe niso nevarne. Po storilki se poizveduje.

— Dve spretni pustolovki. Te dni sta prišli v banko »Società Italiana di Credito« v Trstu dve elegantni dami. Potrepljivo sta čakali pred blagajno, da sta prišli na vrsto, nakar sta prosili blagajnika, da jima zame-nja iz prijaznosti štiri bankovce po 1000 lir.

Blagajnik je vzel tisočake ter jima izročil 40 stotakov. Dami sta zahtevali manjše novčanice. Blagajnik je odgovoril, da nima časa. »Potem nama izvolite vrniti tisočake«, sta replicirali. Nejevoljen je segel blagajnik po stotakih ter jima vročil tisočake. Ko pa je šel zvečer denar, je opazil, da sta mu »dami« vrnilo mesto 40 samo 25 stotakov. Na ta način sta ga spretno in naglo osleparili za 1500 lir. Vse poizvedovanje je ostalo doslej brezuspešno.

— Nova bolezen. V Los Angeles vzbuja veliko senzacijo obravnava zoper 16letno Dorotejo Ellingson, ki je umorila pred par meseci svojo mater, ker ji je prepovedala zahajati na nočne plesne zabave. Zagovornik obtoženke zahteva, da morilko preiščejo psihi-jatri, češ da trpi na »jazz-maniji«, da je torej izvršila zavratni umor pod pritiskom »nepremagljive sile«, ako je ustrelila svojo mater, ki ji je prepovedala ples v nočnih lokalih.

— Obdavljenje mrtvih. Da se mrtvi udeležujejo včasih volitev, je znano tudi pri nas. Na še bolj originalno misel pa je prišla italijanska občina Villafranca. Ta občina je namreč že davno izpala vse možnosti obdavljenja živih. Zato je segla v svoji zadregi po obupnem sredstvu, da je obdavlila tudi mrtvece. Ta izhod iz finančnih težav je tembolj praktičen, ker se mrtveci ne morejo pri- tožiti. Na vsak »velik pogreb« je razpisan davek 7 lir, na »malega« pa dve in pol lire. Kdor umre izven občine, pa želi biti pokopan na občinskem pokopališču Villafranke plača 100 lir; ako je kupil svoj prostor že pred smrtjo, pa 50 lir.

— V Budimpešti izginja vedno več ljudi. Poleg epidemije samomorov se je pojavilo pred nekaj časa novo zlo: ljudje so pričeli izginjati. Glede mladih devojč, se pač lahko domneva, kam da izginjajo, kakaj trgovina z človeškim mesom zahteva največ žrtv na Madžarskem. Medtem so začeli sedaj izginjati v Budimpešti ljudje brez razlike spola in starosti. Tekom zadnjih treh mesecev je bilo prijavljenih policiji preko 1200 slučajev. — Prava Sodoma in Gomora.

— Čuden spreved. V soboto popoldne se je pomikal po mariborskih ulicah nenavaden spreved. Sedemindvajset beračev, razcapanih, na razne načine pohabljenih starcev in stark je tirala policija iz svojih zaporov na sodišče. Petek smatrajo, kakor znano, beračji za »svoj dan« — zato jih pride od petkih posebno mnogo v mesto in, za to je priredila toplot mariborska policija lov nanje.

— Izsiljevalci. Kleparski mojster F. F. je dobil te dni sledeče krvavo pismo: »Pozivljamo Vas, da kot bogataš in spekulant pošljete 10.000 dinarjev v soboto, 21. t. m. na Vodnikov trg ob pol šestih. Če nas naznanite ali denarja ne prinesete, Vas kaznujemo s smrtjo. Justifikacija se bo izvršila najpozneje do konca aprila ob ugodni priliki v stanovanju ali trgovini. — Znamenje treh + + + T. — Grozljivo pismo ni imelo zaželjenega uspeha, marveč bodo posledice za pisca in njegove eventuelne sokrivce najbrže precej neprijetne, kakaj F. F. je prijavil stvar policiji, ki je odredila poizvedovanje. — Po čudnem naključju je dobila skoro istočasno tudi F.-ova zakonska polovica izsiljevalno pismo. F. je najel trgovskega potnika Moli-slava G. ja, ter mu plačal 1000 Din da poizveduje u neki deklatni zadevi. Trgovski potnik je prevzel vlogo privatnega detektiva. Dokazal je, da bi imel za ta posel talent: imel je uspeh. In ni se mu bilo treba dosti truditi za 1000 Din. Pri tem pa je prišel na idejo, da bi se dal denar — in mogoče še večji — še lažje zaslužiti, in napisal je F.-ovi ženi izsiljevalno pismo. Možakar se je uredal. Efekt pisma je bil, da je stal Molišlav v soboto popoldne bled kot zid in tresoč se kot šiba na vodi pred konceptnim uradnikom, ki ga je jemal na protokol.

— Pevski zbor Glasbene Matice. Ta in prihodnji teden se vrše detajlne vaje v tem-le redu: Torek in četrtek ob 18. uri 15 minut alt, ob 20. uri bas. Sreda in petek ob 18. uri 15 minut sopran, ob 20. uri tenor. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

— Vinska klet restavracije »Ljubljanski dvor«. Kot izpopolnitev celotne restavracije se danes otvori vinska klet, kjer se bodo točila dolenska vina Prijatelja in druga izbor-na vina. Mrzla in gorka jedila, morske ribe in specialitete na razpolago. Klet je jako prostrana, zračna in udobna. Oglejte si jo!

— Parna kopel za dame je vsak torek od 8. do 17. in vsak petek od pol 14. do 17. ure odprta. — Uprava kopališča v hotelu »Slone«.

Ugogen nakup

vsakovrstnih oblačil lastnega izdelka v razni kakovosti za gospode, dečke in otroke Vam nudi edinole Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie, Ljubljana. — Prepričajte se o nizkih cenah ter si oglejte bogato zalogo na Erjavčevi cesti 2 (nasproti Dramskega gledališča v neposredni bližini Nunske cerkve).

Hitite, da pridete na vrsto!

Na mnogostransko željo se podaljša prodaja manufakturnega blaga pri podružnici Obiačilnice na Dunajski c. 29 nepreklicno samo še za mesec april. Nato se podružnica opusti in ne bo več mogoče kupiti po znatno nižjih cenah. Obenem se priporoča, da si ogledate bogato in krasno zalogo pri centrali »Oblačilnice« na Miklošičevi cesti 7.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVAL-CEV V II. ČETRTLETJU 1925.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja t. l. zapade v plačilo drugi obrok davkov za l. 1925. — Ako davek za leto 1925 še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunajo povodom definitivnega predpisa za l. 1925.

V 14 dneh po dospelosti še neporavnani davki se prisilno iztirjajo, za kar se zaračunajo poleg zamudnih obresti še eksekucijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin še 4% terjanege zneska.

II. Posebna pridobitina.

Javni računodajci zavezana podjetja so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobitine.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjige opravljenega prometa, so dolžni do 30. aprila 1925 odpremiti s posebno prijavo davek za l. četrtoletje 1925.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v l. 1924 so zavezani plačati sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisane za l. 1925, v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za l. 1924.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Drugi obrok za takšno periodo 1924/25 odmerjene dopolnilne prenosne takse, kolikor presega letni predpis znesek po 500 Din, je plačati od dne 1. do vštetege dne 15. aprila tega leta.

Kdor ne položi predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 8% zamudnih obresti kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

V. Davčni predpisni izkazi.

Davčna oblastva razgrinjajo predpisne izkaze praviloma prvih 15 dni vsakega četrtletja, v drugem četrtletju t. l. torej od 1. do 15. aprila t. l.

Rok za vložitev prizivov proti davkom, predpisanim z izkazi, ki se razgrnejo v omenjenem času, poteče po preteku nadaljnjih 15 dni, to je koncem aprila t. l.

Zdaj je bil sicer mali še premlad, toda prirojena želja posnemanja je zadostovala, da se kmalu lahko seznanil s Tarzanovim orožjem. Ko se je po dokončanem delu podal po drevesih v džunglo, je mali Gazan zdriljal v otroškem veselju z vrvjo preko jase. Dočim je Tarzan na lovu iskal plemenite žrtve, nad katero je hotel preizkusiti novo orožje, je vseeno večkrat pomislil na Gazana.

Zelo ga je vzljubil, deloma zaradi njega samega, deloma zavoljo Teeka, ki je bila njegova prva ljubezen.

Poleg tega je Tarzan hrepenel za tem, da bi našel bitje, kateremu bi lahko daroval svojo ljubezen. Teeko je zavidal. Mali ga je imel sicer resnično rad, mogoče bolj kakor očeta. Le kadar je bil truden, lačen ali bolan, se je zatekel k materi. Baš v teh trenutkih se je začutil Tarzan zelo zapuščenega in osamljenega.

Taug je imel Teeko, ona Gazana. Skoraj vsaka izmed opic je imela koga, ki ga je ljubila. Tarzan ni razlagljal o svojih čustvih, čutil je le razmerje med Teeko in Gazanom, da pogreša takega malega Baluja. In tega je hotel imeti.

Nenadoma se je prebudil iz misli, kajti voh mu je naznanjal, da se nahaja v bližini divjačina. Hitro je splezal po upogibačih se veji daleč nad stezo, ki je vodila k vodi.

Kolikokrat se je že upognila ta veja pod težo krvoločnega lovca. Tarzan, Sheeta, leopard, kača Histah, vsi so jo poznali. Skorja je bila že docela oskobljena.

Prispevajte za tiskovni sklad „NARODNEGA DNEVNIKA“!

Jack London:

(48)

Burni doživljaji.**Roman z južnega morja.**

Ta hipec pa je trajal pol ure. Že celih deset dni poprej nisem obližnil kozarca. Star možak sem in mrzlina me je oslabila. In napil sem se natešče tiste pijače, tisti trije pijanci pa so seveda pomagali s svojim slabim zgledom. In neprestano so se prepirali z menoj, da moram odpluti s Fliberty na Poonga Poonga. Jaz pa sem jim dokazoval, da me vodi moja dolžnost ravno v nasprotno smer. Najhujše pri vsem tem pa je bilo, da smo svoje razloge v svrhu večjega poudarka zalivali s pijačo. In ker nisem pivec in me je takorekoč oslabila mrzlina...

Skratka, bodisi kakorkoli, čez pol ure je prišla končno zopet doli ter postrani pogledala name. Spominjam se, da je rekla: — Sedaj pa pojde izborna — in po teh besedah je vzela steklenico z whispyjem in jih odnesla po stopnicah navzgor v kajuto. — To je bilo zadnjič — je še rekla onim trem pijancem — dokler bo Martha na poti in dokler se ne vrne na Guvutu, ne boste več pili. Precej dolga doba, kajne? — In zasmejala se je.

Potem pa me je pogledala in dejala — toda ne meni, veste, temveč onim pijancem: — Čas bo, da ta častitljivi možakar odrine na breg — jaz, častitljivi možakar! Fowler — je rekla kratko in ukazujoče — in niti gospod mu ni rekla — kar Fowler — Fowler — je torej rekla — naročite Adam Adamu, naj spravi v ribiški čoln posadko in naj odpelje kapitana Olesona na breg, medtem pa spravite mene s svojim čolnom na Fliberty. Vi trije odplujete z menoj in zato pripravite svojo prtljago. Tisti od vas, ki bo pokazal

najboljšo voljo, postane krmar. Saj veste, da kapitan Oleson nima krmarja.

Potem se pa ne spominjam več mnogo. Može so me pograbili in me porinili čez palubo; zdi se mi, da sem zaspal, dočim sem sedel na sprednji klopi v čolnu in motril Adam Adama, ki je krmaril. Potem pa sem videl, da so na Fliberty razpeli sprednje jadro, slišal sem rožljanje verige in se predramil. — Čujte vi, pridite sem, popeljite me na Fliberty — sem dejal Adam Adamu. — Posadili smo vas na breg — je odgovoril — Gospodična Lacklandova je rekla, da je breg za vas dovolj dober. — Tedaj pa sem zakričal in hotel zgrabiti ročaj krmila. Iz tega razvidite, da sem za dobrobit lastnikov moje ladje storil vse, kar je bilo v mojih močeh. Toda Adam Adam me je položil na dno čolna in postavil eno nogo name, da bi me pridržal; pri tem pa je ravnal krmilo dalje. In

to je vse. Vsa ta reč me je tako pretresla, da sem dobil mrzlino. In sedaj sem prišel sem, da izvem, ali sem jaz kapitan ladje Fliberty ali tista vaša deklina s svojo razbojniško in pogansko posadko.

— Nič zato, kapitan. Imeli boste plačane počitnice. — Sheldon je govoril z večjo gotovostjo, kot jô je čutil v sebi. — Če je bila gospodična Lacklandova, ki je moja družabnica, mnenja, da se je treba polastiti ladje Fliberty Gibbet, potem je vse v redu.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip Petelinc-a
zavodnik
Griffner in Adler
za rodbino, obet in industrijo
Ljubljana
Pouk v voznju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila

Na veliko Na malo

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 3.—,
vsaka nadaljnja beseda 50 pare.

Kapitalisti!

Večja tovarna v Sloveniji, tako vpe-
ljana, da ne more toliko izdelati, ko-
likor ima naročil, brez konkurence,
želi povečati obrat. Potreben kapital
500.000 Din proti vknjižbi ali pristop
kot družabnik s osebnim sodelova-
njem. Sprejme se tudi inostranski
kapital. Uspešno posredovanje se
honorira po dogovoru. Ponudbe na
upravo lista pod: »Tovarna 125«.

Suhe mavrohe**ali smrčke**

kupujemo. Kupci smo
tudi za suhe gobe
jurčke. Sever & Ko
Ljubljana.

19 let

priznane, »Laruelne« pilule najsigur-
neje ozdravijo kapavico (Tripper).
— Dobiva se po vseh lekarnah po
20 Din škatlja. Po pošti razpošilja
lekarna Blum, Subotica.

Poznanstvo

s starejšo simpatično samostojno
gospodično do 40 let želi gospod v
svrhu spomladanske zabave. Cenj-
ponudbe tudi z dežele na upravo
pod »Hribolazec«.

Kupi se

malo posestvo v bližini mesta Ljub-
ljane, pripravno za obrt. — Ponudbe
na upravo lista pod »Kupeec«.

Matematiko

poučuje profesor. Honorar zmeren.
Ponudbe na upravo lista pod »Mate-
matika«.

Fakture inkasira

opomine izvršuju in terjatve vnov-
čije s cediranjem Gospodarska pi-
sarna, družba z o. z. v Ljubljani,
Wolfova ulica 1/II.

Korespondencije

francoske ali angleške v zameno za
nemško ali italijansko želi naobra-
žena gospodična z istotako pod
»Medsebojnost« na upravo.

Mesečno sobo

išče novinar. Ponudbe na upravo li-
sta pod »Takoje«.

Listnica

velika za akte iz zelo fine kože,
elegančno izdelana, z angleškim klju-
čem, popolnoma nova, se proda. Na-
slov pove uprava.

Slovnica

za španski jezik iz nemškega Me-
toda Sauer se proda. — Kje, pove
uprava.

Mlad pomočnik

ki je dovršil učno dobo v trgovini z
mešanim blagom s prav dobrim
spričevalom, zmožen slovenskega in
nemškega jezika, išče mesto pomoč-
nika v dobroidočo trgovino bodisi v
mestu ali pa na deželi. Naslov: Fr.
Svarc, Pesnica.

Zahvala.

V bridkosti spominjajoči se našega nepričakovano nam odvetnega predobrega soproga in
očeta, gospoda

IVANA RAKOVCA

se iskreno zahvaljujemo za vso uteho, ki smo jo našli v toliko blagodejnih dokazih iskrenega so-
čutja, izkazanega nam od vseh strani.

Našo globoko, presrečno zahvalo izrekamo njim, ki so s prijateljsko požrtvovalnostjo lajšali
pokojniku zadnje trenutke, vsem, ki so krasili krsto blagopokojnika s kitami cvetja in venca, vsem,
ki so mu v tako velikem številu izkazali čast na njega zadnjem potu.

Posebna naša hvala gre č. duhovščini, predstavnikom oblastnih in tukajšnjih uradov z
g. velikim županom dr. V. Baltičem na čelu, občinskemu odboru kranjskemu in zastopnikom drugih
občin, zastopnikom trgovske in obrtne zbornice, Trgovske banke in drugih korporacij, Narodni
čitalnici in nje pevskega zboru, Sokolu in Orjuni, gasilnemu društvu, gg. trgovcem, zlasti pa šte-
vilnim zvestim lovskim tovarišem za njih presrečni zadnji pozdrav.

Sprejmite vsi, ki ste se spominjali blagopokojnika in nas, našo prisrečno, globokočuteno
zahvalo.

Kranj, dne 28. marca 1925.

Mara Rakovec roj. Eržen z otroci.

OTVORITEV!

Na vsestransko željo občinstva

otvorim danes v torek, 31. t. m.

VINSKO KLET

kot izpopolnitev restavracije Ljubljanski dvor. Klet je povsem moderno
urejena, udobna in zračna.

Točila se bodo poleg raznih izbornih vin tudi dolenska vina Prijatelja.

Morske ribe.

Mrzla in gorka jedila.

Specijalitete.

Se priporoča

Božo Pupovac.